

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Čj.: 112 373/98-11038
Signatura: bk2cs101

Oblastní pracoviště č. 11 Jihlava
Okresní pracoviště Jihlava

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Škola: Základní škola Jihlava, Nad Plovárnou 5
Nad Plovárnou 5
586 01 Jihlava

Identifikátor ředitelství: 600 117 316 **IZO:** 108 047 644

Ředitelka školy: Mgr. Helena Hinková

Zřizovatel: Městský úřad
Masarykovo nám. 1
586 28 Jihlava

Příslušný školský úřad: ŠÚ Jihlava

Termín inspekce: 25., 27., 30. listopad, 1. prosinec 1998

Školní inspektoři: Mgr. Eduard Mašek, PhDr. Jarmila Bílkovská,
Mgr. Ladislava Šouláková

Předmět inspekce: Posouzení činnosti školy ve vybraných částech dle § 18 odst. 3, 4 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.
Podmínky a průběh vzdělávání

Označení dokladů a ostatních materiálů, o které se zjištění opírá: Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení čj. O-1/98, třídní knihy, školní řád, rozvrh hodin, inspekční hospitační záznamy, Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 1997/1998, plán práce školy na školní rok 1998/1999.

ZJIŠTĚNÉ SKUTEČNOSTI A JEJICH HODNOCENÍ

1 Hodnocení materiálně technických podmínek výchovně vzdělávací činnosti

Základní škola realizuje výchovně vzdělávací činnost na základě vzdělávacího programu Základní škola čj. 16 8477/96-2. V rámci tohoto programu zřizuje od třetího do devátého ročníku po jedné třídě s rozšířeným vyučováním cizích jazyků. Rozšířená výuka cizích jazyků je vyučována na základě modelového učebního plánu čj. 16 333/96-22-21.

Všechny třídy mimo dvou, které jsou umístěny v odborných pracovnách, mají vlastní kmenovou učebnu. Většina tříd má vzhledem k počtu žáků dostatečnou kapacitu a jejich vybavení školním nábytkem odpovídá potřebám výchovně vzdělávací činnosti školy.

Základní škola disponuje dostatečnými prostorami pro odborné učebny a kabinety předmětů učebního plánu, prostorami pro ukládání pomůcek a přípravu pedagogů na vyučování. Tři hřiště a dvě tělocvičny jsou využívány nejen při výuce tělesné výchovy, ale i při činnostech školní družiny.

Odborné učebny a kabinety jsou dostatečně vybaveny potřebnou didaktickou technikou a pomůckami, které jsou částečně zastaralé a nefunkční. Způsob uložení pomůcek neumožňuje vždy jejich optimální využití.

Fond učebnic je s ohledem na potřeby vzdělávacího programu, mimo dějepisu a přírodopisu, průběžně aktualizován a vyhovuje potřebám stanoveného vzdělávacího programu.

Žákovská knihovna poskytuje dobré podmínky pro školní četbu, je využívána i pro individuální výpůjčky. Většina titulů učitelské knihovny má odborný charakter a je umístěna převážně v odborných kabinetech. Učitelé cizích jazyků získávají množství materiálů pro výuku, včetně odborné cizojazyčné literatury, na základě vlastní aktivity od různých, hlavně zahraničních, institucí.

Učebna výpočetní techniky má standardní vybavení sedmnácti počítači. Škola je připojena na síť Internet. K dispozici jsou výukové programy pro většinu předmětů učebního plánu základní školy. Volný přístup žáků k výpočetní technice, není v době mimo vyučování, umožněn.

Velmi dobrou úroveň má vybavení učebny pro výuku cizích jazyků, s funkční didaktickou technikou, běžně při výuce používanou. Vzhledem k počtu žáků a existenci tříd s rozšířenou výukou jazyků dostatečně nepokrývá potřeby výuky.

Prostorově vyhovující a účelně zařízené jsou místnosti školní družiny, která využívá ke své činnosti i dalších prostor školy.

Stravování žáků a zaměstnanců školy slouží kapacitně odpovídající a esteticky zařízená jídelna.

Základní škola má ve vztahu k deklarovanému vzdělávacímu programu potřebné prostorové podmínky i materiálně technické vybavení. Tyto podmínky hodnotí inspekce jako průměrné.

2 Hodnocení psychohygienických podmínek

Organizace výchovně vzdělávací činnosti školy, stanovená školním řádem a rozvrhem hodin, odpovídá psychohygienickým a pedagogickým zásadám. Délkou přestávek mezi jednotlivými vyučovacími hodinami a přestávkou mezi dopoledním a odpoledním vyučováním respektuje ustanovení § 9 odst. 2 vyhlášky MŠMT ČR č. 291/1991 Sb., o základní škole.

Z pohledu ČŠI je z psychohygienických hledisek nevhodné zařazení nepovinných předmětů a kroužků cizích jazyků. v rozvrhu vyučovacích hodin žáků prvního a druhého stupně základní školy od 7.00 hod.

Pracovní prostředí pro žáky i učitele je v souladu s potřebami vzdělávacího programu školy a je vybaveno nábytkem, který odpovídá ergonometrickým parametrům.

Školní prostory, při jejichž výzdobě je využíváno květin a výtvarných prací žáků, byly v době inspekce udržovány v čistotě a pořádku. Estetická úroveň školních prostor je velmi dobrá.

Školní řád umožňuje žákům pohybové aktivity o přestávkách. Prostory školy, ve kterých je umístěn první stupeň základní školy, jsou vybaveny pro aktivní trávení přestávek. Základní škola nabízí možnost pro relaxaci v době mimo vyučování.

Na prvním stupni byla v průběhu vyučovacího procesu optimálně zařazována relaxace žáků, pozornost byla věnována utváření správných návyků držení těla při psaní, čtení a všech sedavých činnostech. Také při výuce cizích jazyků byla relaxaci žáků věnována dostatečná pozornost. Relaxaci žáků v průběhu ostatních vyučovacích hodin byla na druhém stupni základní školy věnována menší pozornost.

Základní škola zabezpečuje žákům pitný režim. Stravování žáků a učitelů je kvalitně zajištěno v klidném a estetickém prostředí školní jídelny.

Základní škola má dostatečnou kapacitu hygienických zařízení. Některá z nich nejsou vybavena standardními hygienickými potřebami.

ČŠI hodnotí psychohygienické podmínky výchovně vzdělávací činnosti školy jako spíše nadprůměrné.

3 Hodnocení personálních podmínek

Předměty učebního plánu vzdělávacího programu Základní škola čj. 16 847/96-2 jsou na prvním stupni základní školy, s výjimkou výuky cizích jazyků, vyučovány s odbornou a pedagogickou způsobilostí.

Na druhém stupni základní školy je výuka v oblastech českého jazyka, matematiky, přírodovědní a společenskovední, stejně jako v oblasti hudební a tělesné výchovy, plně zajištěna pedagogicky s odbornou a pedagogickou způsobilostí.

V oblasti cizích jazyků je s odbornou a pedagogickou způsobilostí vyučováno 55,9 %, pouze s pedagogickou způsobilostí 13,3 % a pouze s odbornou způsobilostí 30,8 % celkového počtu vyučovacích hodin. Základní škola nesplňuje podmínku stanovenou MŠMT ČR pro školy s rozšířenou výukou jazyků o plném zajištění výuky cizích jazyků ve všech ročnících učiteli s aprobační pro příslušný jazyk.

Ve výtvarné výchově je pouze s pedagogickou způsobilostí vyučováno 21,5 %, bez pedagogické a odborné způsobilosti 32 % z celkového počtu vyučovaných hodin.

Praktickým činnostem je vyučováno bez odborné způsobilosti v 30,5 %, bez odborné a pedagogické způsobilosti v 15 % z celkově vyučovaných hodin.

Nepovinné předměty jsou vyučovány v oblasti cizích jazyků učiteli bez odborné způsobilosti, zájmové tělesné výchově je stejně vyučováno v 28,5 % z celkového počtu vyučovacích hodin. Bez odborné a pedagogické způsobilosti jsou vyučovány všechny hodiny v nepovinném předmětu výpočetní technika.

Kontrolní činností ČŠI bylo zjištěno, že výuka bez odborné způsobilosti, včetně cizích jazyků, nemá v podstatě negativní dopad na výchovně vzdělávací činnost školy.

Personální podmínky školy jsou s ohledem na vzdělávací program Základní škola nadprůměrné. Základní škola nesplňuje podmínky stanovené MŠMT ČR pro zařazení do seznamu škol s rozšířenou výukou jazyků.

4 Plnění učebních osnov

V prvním až devátém ročníku základní školy probíhá vzdělávání na základě vzdělávacího programu Základní škola čj. 16 847/96-2. Rozšířená výuka cizích jazyků je v rámci vzdělávacího programu Základní škola vyučována na základě modelového učebního plánu čj. 16 333/96-22-21.

Při hospitační činnosti a studiem pedagogické dokumentace bylo zjištěno, že obsah učiva zařazený ve sledovaných hodinách odpovídal učebním osnovám.

Učební osnovy vzdělávacího programu Základní škola čj. 16 847/96-2 a učební osnovy modelového učebního plánu čj. 16 333/96-22-21 jsou plněny.

5 Hodnocení z hlediska kvality vyučování

1. stupeň základní školy

Cíle a obsah sledovaných hodin byly stanoveny podle platných učebních osnov a ve většině hodin byly žákům srozumitelně sděleny. V naprosté většině sledovaných hodin byly výukové cíle splněny.

V organizaci výuky převažovaly frontálně řízené činnosti. Částečně byly uplatněny diferencované úkoly. Žákům s individuálními vzdělávacími potřebami byla v hodinách věnována velmi dobrá péče. Tempo výuky bylo voleno s ohledem na obsah učiva, věkové a individuální zvláštnosti žáků.

Vyučující většinou volili formy výuky vedoucí především k utvrzení vědomostí a dovedností žáků. Dobře bylo využíváno samostatné práce, skupinová výuka byla uplatněna v jedné hodině. Učitelé věnovali dostatek pozornosti průběžné kontrole výsledků výchovně vzdělávací činnosti a pozitivním hodnocením žáků podporovali jejich motivaci k učení. Žákům nebyla dána dostatečná příležitost pro sebehodnocení.

Výuka probíhala v podmínkách dobrých komunikačních vztahů mezi vyučujícími a žáky i mezi žáky navzájem.

Téměř ve všech hodinách byly využívány pomůcky, které žákům měly napomáhat pochopení a hlubšímu osvojení učiva. Audiovizuální pomůcky nebyly při výuce používány. Dobře byla uplatněna písemná příprava vyučujících na tabuli, v přiměřené formě bylo využito obsahu učebnic.

Česká školní inspekce hodnotí kvalitu výuky na prvním stupni základní školy jako spíše nadprůměrnou.

Druhý stupeň základní školy

Ve všech sledovaných hodinách byly žákům jasně a srozumitelně sděleny cíle vycházející z učebních osnov. Tempo vyučovacích hodin bylo voleno tak, aby odpovídalo věkovým a individuálním schopnostem žáků.

V několika hodinách, v důsledku neefektivnosti metod a forem výuky, nebyly cíle hodin splněny.

Vyučující předávali žákům zkušenosti a poznatky na základě vhodně volené zpětné vazby s ohledem na další kroky při výuce, využívali dvojrozměrných a trojrozměrných pomůcek včetně audiovizuální techniky. Ve všech vyučovacích hodinách byl jasně patrný zájem učitelů o porozumění a zvládnutí úkolů žáky.

V převážně příznivé atmosféře vytvářených vztahů učitel - žák, za soustavné motivace zejména při řízených rozhovorech a frontálních činnostech žáků při samostatné a skupinové práci, poskytovali vyučující prostor pro splnění potřeby seberealizace žáků.

Menší pozornost byla ve sledovaných hodinách věnována mezipředmětovým vztahům. Při rozvíjení schopností sebehodnocení žáků v rámci stanovených hodnotících kritérií při činnostech v hodině, nebyly vyučujícími využívány osobní kompetence žáků. Úkoly, zadávané jak při utváření vědomostí žáků, tak při jejich upevňování a procvičování, byly nediferencované, převážně frontální.

Žákům s vývojovými poruchami učení nebyla při sledovaných hodinách věnována individuální péče.

V průběhu vyučovacích hodin nebyla dostatečná pozornost ze strany pedagogů věnována relaxačním činnostem a dodržování psychohygienických pravidel při čtení a psaní.

Česká školní inspekce hodnotí kvalitu výuky na druhém stupni základní školy jako průměrnou.

Cizí jazyky

Většina sledovaných hodin měla jasně stanovené cíle, které odpovídaly učebním osnovám.

V nižších ročnících byl patrný výrazně pozitivní vztah žáků k učení. Při osvojení gramatických a lexikálních prvků využívali učitelé logických vztahů, přirozeného zájmu a zvědavosti dětí, herních prvků, říkanek a písniček. Výuka byla propojena s hudební, výtvarnou a pohybovou výchovou. Byly respektovány věkové zvláštnosti a individuální potřeby žáků, dodržováno přiměřené tempo výuky.

Na druhém stupni základní školy byl některými učiteli největší důraz kladen na střídání činností, skupinovou práci a zařazení relaxačních prvků do výuky. V několika hodinách německého jazyka se podařilo rozvinout probírané téma v promyšlený, homogenně sladěný celek. V převážné většině hodin cizích jazyků nebyla věnována náležitá pozornost písemnému projevu.

Komunikativní schopnosti odpovídaly věku žáků. Rutinní dovednosti byly ve sledovaných hodinách zpravidla dobré.

Žáci byli motivováni především slovně, často byly uplatňovány pochvaly. Hodnocení bylo prováděno učiteli bez zapojení žáků.

Výuka probíhala v dělených třídách a byla vedena převážně v cizím jazyce. Často byla použita didaktická technika. Méně často bylo pracováno se slovníky a autentickými cizojazyčnými texty. Ve všech hospitovaných hodinách byly použity materiály a pomůcky, které si učitelé připravují a vyrábějí sami.

Sešity, kontrolované ČŠI, nebyly učiteli zpravidla opravovány důsledně. Grafická úroveň písemného projevu byla rozdílná.

Žákům s vývojovými poruchami učení nebyla při sledovaných hodinách věnována individuální péče.

Kvalitu vyučování cizích jazyků hodnotí Česká školní inspekce jako průměrnou.

6 Hodnocení z hlediska výsledků vyučování

Na základě činností při samostatné a skupinové práci a při využívání problémových otázek při řízených rozhovorech žáci projevovali zájem o učení a rozvíjeli komunikační dovednosti. Jejich snaha vyhovět požadavkům a plnit úkoly zadávané vyučujícími, byla výrazná. Prokazovali běžnou úroveň osvojených pamětných znalostí. Aplikovali získané vědomosti a dovednosti v učebních, případně praktických situacích a v rutinních dovednostech.

Žáci osvojené dovednosti a návyky potřebné pro samostatnou práci v potřebné míře v průběhu výuky uplatňovali. Prokazovali schopnost podílet se na kooperaci výuky. Mnozí velmi dobře uplatňovali osvojené komunikační dovednosti jak v předmětech učebního plánu prvního stupně, tak při výuce rodinné a občanské výchovy.

Jednání žáků bylo v souladu s požadavky školního řádu a pravidly dobrých mezilidských vztahů.

Řízené rozdělení rolí mezi učitele a žáky v průběhu vyučovacího procesu, korespondující se stylem výuky orientované převážně na poznávací cíle, nevytvářelo dostatečný prostor pro sebehodnocení žáků a splnění potřeb sounáležitosti na základě osobnostních a intelektových zvláštností žáků.

Česká školní inspekce hodnotí výsledky vyučování jako průměrné.

Cizí jazyky

V důsledku frontálně řízených činností směřujících k upevnování dříve osvojeného učiva je úroveň receptivních dovedností, zejména v anglickém jazyce na druhém stupni základní školy, vyšší než dovednosti produktivní.

Přestože učitelé věnují přípravě hodin značnou pozornost z hlediska materiálního zabezpečení, nedosahují žáci, z důvodu použitých metod a forem práce, odpovídajícího posunu v osvojování znalostí. Jedním z důsledků těchto jevů je i fakt, že základní škola nedosahuje přes své zaměření na rozšířenou výuku jazyků v okresních soutěžích v německé konverzaci obvykle přední místa. Okresních soutěží v anglickém jazyce se škola nezúčastňuje.

Prostor pro aplikaci získaných jazykových znalostí, vědomostí a pro samostatnou tvůrčí práci dostávají někteří žáci při tvorbě projektů, při kterých jsou využívány mezipředmětové vztahy.

Dopisování se studenty zahraničních škol vede k rozšiřování mezikulturního obzoru žáků základní školy.

Česká školní inspekce hodnotí výsledky vyučování cizích jazyků jako průměrné.

7 Péče o další vzdělávání a odborný růst pedagogických pracovníků

V plánu práce školy je zařazena péče o další vzdělávání a odborný růst pedagogických pracovníků. Pro jeho realizaci jsou vytvářeny potřebné podmínky, zejména z hlediska ekonomického zabezpečení na základě účelově vázaných finančních prostředků na další vzdělávání pedagogických pracovníků. Pozornost je věnována nákupu odborných časopisů pro výuku jednotlivých předmětů učebního plánu. Aktivity učitelů, které mají pozitivní vliv na výsledky práce školy, jsou podporovány.

Další vzdělávání učitelů probíhá na základě plánu práce školy v oblastech výchovného poradenství, pracovních činností, práce s počítači. Značná péče je věnována kurzům cizích jazyků a zabezpečení projektu SOCRATES.

Při vzdělávacích aktivitách je využíváno kurzů pořádaných vzdělávacími centry ve Žďáru nad Sázavou, Třebíči a Služby škole Jihlava. Jedna pracovnice školy studuje výchovné poradenství na PeF UK Praha.

Menší pozornost je věnována, s výjimkou ekologie, odbornému růstu učitelů v ostatních oblastech. Vedení školy nedokladovalo zabezpečení plánovitého pedagogického růstu pracovníků školy. Počet zakoupených titulů do učitelské knihovny z oblasti pedagogiky je minimální.

Menší pozornost věnovaná studiu efektivních forem výchovně vzdělávacího procesu je jedním z vlivů projevujících se v převážně transmisivním stylu výuky školy.

Péče o další vzdělávání a odborný růst pedagogických pracovníků je průměrná.

8 Hodnocení dalších aktivit, které významně ovlivňují výchovně vzdělávací činnost

Další aktivity školy, které významně ovlivňují výchovně vzdělávací činnost školy, se soustřeďují především do oblastí cizích jazyků formou nabídky nepovinných předmětů a jazykových zájmových kroužků, estetickovýchovných výtvarných a hudebních aktivit a netradičních sportovních disciplín. Všechny tyto aktivity vedou k rozvoji individuálních zájmů žáků.

Jazykové znalosti někteří žáci uplatňují při tvorbě projektů, kde dostávají dostatek prostoru pro aplikaci získaných vědomostí a samostatnou tvůrčí práci.

V rámci programu SOCRATES získala základní škola grant a navázala styky s partnerskými školami ve Velké Británii a Portugalsku. Významným přínosem tohoto programu je nejen využití znalostí z výuky cizích jazyků, ale i zaměření na estetickou výchovu a využití regionálních prvků při přípravě videoprogramu o Jihlavě.

V loňském roce získali žáci školy svým projektem Vesmír v anglickém jazyce ocenění Oxford University Press v Praze.

Další motivací pro učení se cizímu jazyku je dopisování si s žáky zahraničních škol v anglickém či německém jazyce.

Dokladem rozvoje estetickovýchovných dovedností žáků byla účast ve výtvarné soutěži Dětského muzea v německém Wuppertalu, kde žáci školy získali ocenění Stříbrného slona.

Každoročně škola pořádá školní akademie a dny otevřených dveří s kulturním programem pro rodiče a zájemce o výuku ve třídách s rozšířenou výukou jazyků.

Žáci školy se zúčastňují řady sportovních soutěží. Sportovní soutěže ve vybíjené a přehazované jsou organizovány školou ve spolupráci s Asociací školních sportovních klubů v rámci okresu.

Pro zlepšení zdraví a fyzické kondice žáků škola organizuje pro čtvrté a páté ročníky týdenní ozdravné pobyty u moře.

Česká školní inspekce hodnotí další aktivity, které významně ovlivňují výchovně vzdělávací proces, jako průměrné.

ZÁVĚRY

Základní škola plní vzdělávací program Základní škola čj. 16 847/96-2. Žákům poskytuje v rámci transmisivní výuky vzdělávací nabídku s ohledem na jejich vzdělávací potřeby a zájmy. Využívá prostorové podmínky, zlepšuje materiálně technické vybavení. Estetická úroveň prostor školy je na velmi dobré úrovni.

Značnou péči věnuje vytváření vhodných materiálně technických a personálních podmínek pro výuku cizích jazyků, při které vhodně využívá mezipředmětové vztahy zejména s hudební a výtvarnou výchovou. Na základě cizojazyčných projektů vytváří podmínky pro týmovou práci a mezikulturní komunikaci.

Základní škola nesplňuje podmínku stanovenou MŠMT ČR pro školy s rozšířenou výukou jazyků o plném zajištění výuky cizích jazyků ve všech ročnících učiteli s aprobací pro příslušný jazyk.

Pro výkon školní inspekce byly vytvořeny velmi dobré podmínky.

Doporučení:

- při činnostech ve vyučovacích hodinách začleňovat žáky do vyučovacího procesu na základě jejich osobnostních kompetencí, rozvíjet jejich komunikační schopnosti a schopnost sebehodnocení,
- věnovat zvýšenou pozornost odstranění výrazných diferencí v kvalitě výuky jednotlivých vyučujících,
- neformálně zapojovat žáky se specifickými poruchami učení do výuky na základě diferenciací,
- zaměřit pozornost na maximální využití stávajícího vybavení školy didaktickou technikou,
- při výuce cizích jazyků věnovat zvýšenou pozornost písemnému projevu,
- zařazovat relaxační chvíle v průběhu vyučovacích hodin na druhém stupni základní školy.

